789/08

Den 11. februar 2008 blev i sag nr. 72.764:

xxxx xxxx xx xxxxx xxxxxx
xxxxxxxxx x
xxxx xxxxxxxxxxxx

mod

Alm. Brand Forsikring A/S
Midtermolen 7
2100 København Ø

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstagerne, der har retshjælpsforsikring i Alm. Brand Forsikring A/S, klager ved deres advokat over selskabets afvisning af at dække translatørudgifter.

Klagerne, der er af afghansk herkomst, er ved stævning af 14/5 2007 blevet sagsøgt for et istandsættelseskrav i forbindelse med deres fraflytning af en lejebolig. Selskabet har bekræftet forhåndstilsagn om retshjælpsdækning til førelse af sagen, men har ved skrivelse af 12/9 2007afvist at dække udgifter til translatør til brug for klagernes partsforklaringer såvel under et afsluttende retsmøde inden hovedforhandlingen som under selve hovedforhandlingen. Ifølge klagernes advokat er brug af translatør nødvendig, hvis retten skal have mulighed for at tage hensyn til klagernes forklaringer. Retten har oplyst, at den ikke dækker sådanne udgifter.

Ved klageskrivelse af 26/10 2007 til nævnet har klagernes advokat til støtte for, at selskabet skal dække translatørudgifterne bl.a. anført:

"Det gøres således fra min side gældende:

- At omkostninger til en autoriseret translatør skal dækkes af retshjælpsforsikringen, da der er tale om en 'egen' omkostning.
- At omkostningen er rimelig og ikke står i misforhold til sagens genstand.
- At der ved vurderingen af 'egen' omkostninger ikke skal sondres mellem sagsomkostninger, der relateres sig til løsning af selve tvisten og omkostninger, som beror på egne forhold.

- At såfremt der skal sondres mellem ovenstående, må omkostninger til en autoriseret translatør relatere sig til løsning af selve tvisten, idet konsekvensen af, at mine klienter ikke kan få tilkendt retshjælpsdækning af omkostningen til translatøren, må blive, at denne ikke kan afholdes. Dette vil få det resultat til følge, at mine klienter ikke kan afgive forklaring for retten, hvilket sandsynligvis får stor betydning for sagens udfald.
- At man ved en sproglig fortolkning af 'egne omkostninger' må forstå omkostninger, der ud fra en individuel betragtning er nødvendig til gennemførelse af retssag, således at omkostninger til en translatør er en nødvendig 'egen omkostning' i en sag, hvor en part hverken taler eller forstår dansk.
- At et resultat, hvor omkostningen ikke skal dækkes af retshjælpsforsikringen, medmindre de enkelte forsikringsselskab giver tilladelse hertil, vil medfører en forskelsbehandling mellem de der taler og forstår dansk, og de der ikke gør."

Selskabets advokat har ved svarskrift til nævnet af 15/11 hertil bl.a. bemærket:

"Der er alene tale om udgifter til en tolk antaget til forsikringstagerens personlige brug.

Retshjælpsforsikringen dækker sådanne omkostninger, som er knyttet til selve retssagens gennemførelse. Dvs. udgifter afholdt til betaling af forsikringstagerens egen advokat, betaling af skønsmænd og udmeldte sagkyndige, retsafgifter mv. Disse udgifter kan også vedrører nødvendig bistand fra tolk i forbindelse med afhøring af vidner eller skønsmænd/sagkyndige, der ikke taler dansk. Endvidere dækkes sagsomkostninger, som forsikringstageren (typisk hvis sagen tabes) måtte blive dømt til at betale til modparten.

Retshjælpsforsikringen dækker således de samme omkostninger, som retten skal tage stilling til i forbindelse med fastsættelse af sagsomkostninger, jf. herved retsplejelovens kapitel 30, herunder navnlig §§ 311-312, § 316 og § 318.

Dette er i overensstemmelse med § 4 i de forsikringsbetingelser, der gælder for alle danske retshjælpsforsikringer. Det fremgår således af § 4, stk. 1, at retshjælpsforsikringen dækker 'egne sagsomkostninger'. Begrebet sagsomkostninger må forstås i overensstemmelse med retsplejelovens tilsvarende begreb, jf. retsplejelovens kapitel 30. De øvrige dækningsberettigede udgifter, der nævnes i forsikringsbetingelsernes § 4, stk. 2-5, svarer ligeledes til sådanne udgifter, som kan henføres til begrebet sagsomkostninger i retsplejelovens forstand (teoretisk kan § 4, stk. 6, omfatte andre omkostninger end sagsomkostninger efter retsplejeloven: men dette forudsætter i givet fald forsikringsselskabets godkendelse).

Modsætningsvis følger, at sådanne udgifter, som ikke anses som sagsomkostninger i retsplejelovens forstand, heller ikke kan anses som omkostninger, der er omfattet af retshjælpsforsikringens dækning.

Som sagsomkostning dækkes således ikke det tab eller de udgifter, der er direkte forbundet med partens egen deltagelse i retssagen. Eksempelvis kan parten - selvom sagen vindes ikke få dækket sine egne udgifter til transport, ophold, fortæring, tabt arbejdsfortjeneste, eget arbejde med sagen, eller lignende. Sådanne udgifter og/eller tab forbundet med at være part i en retssag må den pågældende part selv bære: uanset om sagen vindes eller tabes. Retten vil ikke pålægge den tabende part at betale sådanne udgifter som en del af den vindende parts tilkendte sagsomkostninger.

Sådanne udgifter vil heller ikke kunne kræves dækket af retshjælpsforsikringen. Det følger allerede af henvisningen i betingelsernes § 4, stk. 1, til sagsomkostninger - men er for så vidt angår de oftest forekommende udgifter - egne rejseomkostninger samt tabt arbejdsfor-

tjeneste - endvidere nævnt udtrykkeligt i betingelsernes § 5, stk. 2, angående ikke-dækkede omkostninger.

Det forhold, at det for en part i en retssag er nødvendigt - eller hensigtsmæssigt - at anvende tolk er ligeledes en udgift, der direkte er knyttet til partens egen deltagelse i retssagen, og derfor ikke kan kræves dækket som sagsomkostning. Hverken efter retsplejelovens regler eller retshjælpsforsikringens betingelser,

(Det kan blot for fuldstændighedens skyld bemærkes, at der for så vidt angår parter, der er statsborgere i et andet nordisk land, er en særlig hjemmel til at få erstattet udgift til partens tolk - dette dækkes imidlertid ikke som en sagsomkostning, som den tabende part skal betale: men betales af statskassen).

På tilsvarende vis vil også evt. udgifter til oversættelse af processkrifter, bilag og andre dokumenter, som en part ikke selv er i stand til at læse, hverken kunne erstattes som en sagsomkostning efter retsplejelovens regler eller retshjælpsforsikringens betingelser.

Antallet af mulige udgifter, som en part kan eller skal afholde i forbindelse med gennemførelse af en retssag, er legio - og med tiden vil også nye former for udgifter dukke op, som ikke tidligere har været relevante (for nogle årtier siden var det ikke relevant at dække udgifter til fotokopiering som sagsomkostning: for få år siden var det heller ikke relevant at afholde udgifter til fremstilling af sagkyndige erklæringer og bevismateriale på digitalt medie, etc.). Det er derfor ikke muligt at opremse samtlige de former for omkostninger, der henholdsvis er dækket og ikke-dækket som sagsomkostning - hverken i retsplejeloven eller i forsikringsbetingelserne. Således om retshjælpsbetingelserne er bygget op, er det imidlertid tydeligt, at retshjælpsforsikringens anvendelse af begrebet 'sagsomkostning' er sammenfaldende med retsplejelovens."

I replik af 28/11 2007 har klagernes advokat hertil gjort gældende:

"Heroverfor gøres det af klagerne gældende, at det følger af retsplejelovens § 149 stk. 1, at retssproget ved danske domstole er dansk. Således skal afhøringen af personer der hverken taler eller forstår dansk, så vidt det er muligt, have hjælp af en translatør.

Det fremgår ikke af bestemmelsen, at denne kun omfatter afhøring af vidner.

Af cirkulæreskrivelse nr. 104 af 7. juli 1989 og Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 10. oktober 2001 følger det, at udgifterne til en autoriseret translatør ikke kan afholdes af Statskassen, men at omkostningerne hertil må afholdes som sagsomkostninger efter lovgivningens almindelige regler, især retsplejelovens § 311.

Det samme synspunkt følger af U2003.1445/1 Ø, hvorefter afholdelse af omkostninger til en autoriseret translatør i en civil sag må afholdes af parterne i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige regler om sagsomkostninger.

Indklagede nævner i svarskriftet, at udgifter til oversættelse af processkrifter, bilag og andre dokumenter, som en part ikke selv er i stand til at læse, ikke kan erstattes som en sagsomkostning efter retsplejelovens regler.

Hertil kan der henvises til afgørelse U2004.1869H, hvoraf det følger, at også udgifter til en oversættelse af sagsdokumenter jf. retsplejelovens § 149 stk. 2 er en sagsomkostning omfattet af retsplejelovens § 311. Det kan derfor pålægge den tabende part også at betale dis-

se som en del af de samlede sagsomkostninger, hvis betingelserne i retsplejelovens § 312 er opfyldt.

Af retsplejelovens § 311 følger det, at en part foreløbig skal betale de omkostninger, der er forbundet med processuelle skridt, som parten har foretaget eller anmoder om at foretage. Bestemmelsen indeholder således en regel om, hvem der foreløbig skal afholde de udgifter, der dels skal betales til Statskassen og dels til tredjemand.

Årsagen til, at man ingen steder kan finde en nøjagtig angivelse af hvilke udgifter, der kan betragtes som sagsomkostninger og hvilke udgifter, der ikke kan betragtes som sagsomkostninger, kan ses i lyset af, at begrebet 'sagsomkostninger' er af dynamisk karakter. Dette synspunkt følger også af indklagedes svarskrift. Udgifter til translatørbistand er således en udgift, der nu i forhold til tidligere må afholdes i større omfang set i forhold til graden og hastigheden af internationaliseringen af vores samfund.

Internationaliseringen medfører således, at behovet for anvendelse af en autoriseret translatør er stadigt stigende. Således blive en translatør en nøgleperson i en retssag, og det har derfor været diskuteret flere stedet, hvorvidt en translatør skal sidestilles med en skønsmand, der yder sagkyndig bistand til retten.

Hertil skal det ligeledes nævnes, at man fra rettens side i den pågældende sag har betinget sig, at der kun må anvendes en autoriseret translatør til at oversætte for klagerne. Klagerne har således ikke mulighed for at medbringe et familiemedlem, der kan være dem behjælpelig under sagens gennemførelse. Grunden til, at retten stiller så strenge krav, kan være, at det har stor betydning for sagens forsvarlige gennemførelse og dermed retssikkerheden at translatøren har en vis sproglig ekspertise, samt at denne er loyal i sine oversættelser.

Det må således lægges til grund, at den ydelse, som en autoriseret translatør stiller til rådighed for parterne i en retssag, skal sidestilles med enhver anden sagkyndig bistand. Omkostninger til sagkyndig bistand anses som sagsomkostninger, og derfor må også de udgifter, der knytter sig til benyttelse af en autoriseret translatør, anses som en sagsomkostning i henhold til retsplejelovens regler.

Parternes udgifter bestående af rejseudgifter og udgifter i form af mistet arbejdsfortjeneste er alle udgifter, der er forbundet med en parts egen deltagelse i sagen. Disse er ikke omfattet af § 311. Årsagen hertil kan være, at disse udgifter knytter sig til, at parterne fysisk kan være til stede under retssagen. Omkostningerne skal således naturligt nok bæres af parterne selv. Modsætningsvis må det således følge, at de udgifter, der er forbundet med selve sagens gennemførelse, betragtes som sagsomkostninger.

Af Rpl. § 312 følger det, at parterne har mulighed for at aftale, at en sagsomkostning ikke skal dækkes af den tabende part. Endvidere er der mulighed for, at retten kan bestemme, at den tabende part ikke eller kun delvist skal erstatte modparten de påførte udgifter, hvis særlige grunde taler herfor.

Bestemmelsen muliggør derfor, at båden retten og parterne kan hindre at omkostninger til autoriseret translatørbistand skal dækkes af den tabende part, såfremt omkostningerne er afholdt af hensyn til den part, der vinder sagen.

Endvidere fremgår det af bestemmelsen i retsplejelovens § 316, at som sagsomkostninger erstattes udgifter, der har været fornødne til sagens forsvarlige gennemførelse.

De udgifter, der falder under denne bestemmelse, må netop være udgifter til en autoriseret translatør, idet det ikke vil være forsvarligt for min klient at føre sagen uden afholdelse af sådanne. Dette netop henset til at min klients forklaring for retten ikke vil blive taget i betragtning, såfremt de ikke medbringer en autoriseret translatør. Endvidere vil min klient ikke kunne forsvare sig i forhold til de forklaringer, som modparten fremkommer med under sagen.

Det skal igen nævnes, at det var klagernes intention at lade et familiemedlem forestå oversættelserne dels under forberedende retsmøder og dels under hovedforhandlingen. Retten har imidlertid betinget sig, som før nævnt, at der kun må anvendes en autoriseret translatør hertil.

En henvisning til bestemmelsen i Rpl. § 318 findes ikke relevant i nærværende sag, idet sagsomkostninger til en translatør ikke kan betragtes som et overflødigt processuelt skridt."

I duplik af 7/12 2007 har selskabets advokat fremført:

"Det bestrides ikke - og er heller ikke bestridt i svarskriftet - at udgifter til tolk, oversættelse af dokumenter mv. kan være en sagsomkostning omfattet af bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 30 - og som sådan omfattet af retshjælpsforsikringens dækning.

Dette vil være tilfældet, såfremt der er tale om en tolk, som er nødvendig for at afhøre vidner i retten, eller såfremt der afholdes udgift til oversættelse, fordi relevante dokumenter af hensyn til retten skal oversættes til dansk, jf. retsplejelovens § 149.

Dette er udgifter, som er nødvendige, for at den pågældende part kan føre sin sag i retten efter de regler for sagsførelse, der fremgår af retsplejelovens bestemmelser.

Herved adskiller sådanne udgifter sig afgørende fra en udgift, som en part ikke afholder, fordi det er nødvendigt, for at sagen kan føres ved en domstol efter retsplejelovens regler; men som alene er afholdt, fordi parten selv ønsker at være bedre sprogligt rustet til at kunne følge med i sin egen sag.

Dette svarer ganske til, at en part selv må afholde udgifter bestående af rejseudgifter, hotelophold, fortæring, mistet arbejdsfortjeneste mv. Sådanne udgifter er - som klageren anfører i replikken - forbundet medpartens egen deltagelse i sagen. Ganske det samme gør sig gældende i den nu foreliggende sag, hvor det er af hensyn til klageren selv, at der antages en tolk.

Kendelsen UfR 2003.1445Ø viser, at man ikke kan slutte fra de særlige regler om betaling af tolkning af statsborgere i nordiske lande, til en sag hvor parten er statsborger i et andet land; heller ikke i en familieretlig sag. Udgiften kunne derfor ikke kræves dækket af statskassen. Kendelsens henvisning til retsplejelovens almindelige regler om sagsomkostninger kan alene forstås således, at når statskassen ikke skal dække udgiften, må det afgøres efter retsplejelovens regler om sagsomkostninger, hvorvidt udgiften på anden vis kan kræves dækket. På samme måde som krav på dækning af f eks. partens udgift til egen fortæring eller hotelophold, eller partens udgift til indkøb af juridiske lærebøger, måtte behandles efter retsplejelovens regler om sagsomkostninger, hvorefter retten ville finde, at der ikke er hjemmel i retsplejelovens § 312 eller andre bestemmelser i kapitel 30 til at dække sådanne udgifter.

UfR 2003.1445Ø kan ikke udlægges således, at landsretten ved samme lejlighed har afgjort, om udgiften i givet fald kunne kræves dækket som sagsomkostning efter retsplejelovens § 312 eller andre bestemmelser i kapitel 30. Dette spørgsmål har landsretten slet ikke taget stilling til.

Dommen UfR 2004.1869H vedrører en retssag, hvor det af hensyn til sagens førelse i landsretten var nødvendigt at foretage oversættelse af den ene parts dokumenter. I sådanne tilfælde er det sædvanligt, at denne udgift indgår som sagsomkostning, idet udgiften knytter sig direkte til bevisførelsen, således som Højesteret også anfører i præmisserne. Denne dom vedrører derfor ikke en situation som den foreliggende, hvor udgiften alene er forbundet med partens egen deltagelse i sagen.

Det bestrides, at der er en sådan uklarhed i forsikringsbetingelserne, at dette skulle kunne begrunde, at der gives retshjælpsdækning til udgifter, der alene afholdes af hensyn til forsikringstagerens egen deltagelse i sagen.

Der kan således ikke være tvivl om, at man ville afvise at yde retshjælpsdækning til f eks. forsikringstagerens udgift til frokost eller udgift til hotel, selvom sådanne udgifter kan være nødvendige for at deltage i en retssag over flere dage i en anden landsdel, og selvom sådanne udgifter ikke udtrykkeligt er nævnt i forsikringsbetingelserne § 5, stk. 2, eller andre bestemmelser i forsikringsbetingelserne."

Af forsikringsbetingelserne fremgår:

"**§ 4 Hvilke omkostninger er dækket**
4.1. Egne sagsomkostninger.
…
§ 5 Hvilke omkostninger er ikke dækket
5.1.
Omkostninger, som ikke er afholdt med rimelig grund, f.eks. fordi sikrede ikke skønnes at have rimelig grund til at føre sagen, eller fordi disse ikke står i rimelig forhold til sagens genstand.

5.2.
Sikredes egne rejseomkostninger eller tabt arbejdsfortjeneste."

Nævnet udtaler:

Nævnet finder, at tolkebistand i retten er sagsomkostninger i retsplejelovens forstand, og selskabet skal derfor anerkende, at rimelige og nødvendige udgifter til tolkning i retten er dækket af retshjælpsforsikringen.

Herefter

b e s t e m m e s :

Selskabet, Alm. Brand Forsikring A/S, skal anerkende, at klagernes rimelige og nødvendige udgifter til tolkning i retten er omfattet af retshjælpsforsikringens dækningsområde.

Poul Sørensen
formand